An Ollainnis

Ón Vicipéid, an chiclipéid shaor.

Ollainnis (Nederlands)	
Á labhairt:	san Ísiltír, sa Bheilg, sa Suranam, in Arúba, i gCoracao, i Naomh Máirtín, san Afraic Theas, san Indinéis, sa Fhrainc, sa Ghearmáin, an Ghuáin thoir
Réigiún:	Eorpa Thiar den chuid is mó, anois an Afraic, Meiriceá Theas agus an Muir Chairib leis.
Cainteoirí san Iomlán:	28 milliún (2012): 23 milliún (dúchais) + 5 milliún (a fuarthas)
Rang:	37 - 48 (ag brath ar an modh comharaimh)
Líne ghinealaigh:	Ind Eorpach Gearmáinic Gearmáinic Thiar Francóineach Íseal **Ollainnis**
Stádas Oifigiúil	
Teanga Oifigiúil:	na hÍsiltíre, na Beilge, an Aontais Eorpaigh, an Aontais Náisiúin Mheiriceá Theas (UNASUR), na Suranaime, Arúba, Coracao, Naomh Máirtín, Beneliucs, Pobalchairibeach
Foras Pleanála Teanga:	Nederlandse Taalunie (Aontas na hOllainis)
Cóid teangeolaíocha	
ISO 639-1	nl
ISO 639-2	dut (B), nld (T)
ISO 639-3	nld (http://www.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=nld)
Amharc ar: Teanga – Liosta Teangacha	

Teanga Gearmáinice Iartharach is ea an **Ollainnis**, nó an **Ísiltíris** (*Nederlands*), agus í á labhairt ag 24 mhilliún duine, a bheag nó a mhór, san Ísiltír agus sa Bheilg don chuid is mó. Pléimeannais a thugtar ar chanúint Fhlóndrais sa Bheilg. Is deacair a rá, cé acu teanga ar leith nó canúint Ollainnise atá sa Phléimeannais. Is é an caighdeán céanna a úsáidtear sa dá thír, cé go bhfuil an teanga labhartha an-difriúil sa Bheilg. Labhraítear an Afracáinis san Afraic Theas agus sa Namaib. Teanga í a d'fhorbair as an Ollainnis faoi bhrú theangacha eile an réigiúin - canúint a shaothraítear mar theanga ar leith inniu.

Mar oidhreacht choilíneach, tá stádas oifigiúil ag an Ollainnis in Aintillí na hÍsiltíre, in Aruba, agus i Suranam. Is mar theanga iasachta is mó a shaothraítear an Ollainnis sna tíortha seo.

Tá gaol réasúnta dlúth ag an Ollainnis leis an nGearmáinis, go háirithe leis an Íseal-Ghearmáinis, is é sin, canúint thraidisiúnta Thuaisceart na Gearmáine. Tá gramadach na hOllainnise níos simplí ná gramadach na Gearmáinise, áfach, nó tá an difríocht idir an bhaininscneach agus an fhirinscneach beagnach imithe san Ollainnis.

Dutch a thugtar ar an Ollainnis as Béarla, ainm atá an-chosúil le hainm na Gearmáinise sa Ghearmáinis féin - *Deutsch*. (Is é is bunbhrí leis an bhfocal ná "teanga na cosmhuintire", is é sin, caint na ndaoine - le hí a scaradh ón Laidin, teanga na naomh is na n-ollamh.) Bhí na hOllannaigh ag tabhairt an ainm chéanna - *diets* nó *duutsch* - ar a dteanga féin sna Meánaoiseanna, agus le fírinne, níor aithin siad ach de réir a chéile gur dhá theanga éagsúla a bhí i gceist leis an nGearmáinis agus leis an Ollainnis.

Tugtar Sean-Ollainnis ar an gcineál Ollainnise a bhí á labhairt taobh istigh de chríocha na hOllainne agus na Beilge i dtús na Meánaoiseanna. Níl ach iarsmaí scaipthe fágtha den leagan seo den teanga. Ón 12ú go dtí an 16ú haois, bhí leaganacha éagsúla den teanga á scríobh i gcúigí éagsúla, agus iad faoi thionchar na gcanúintí réigiúnda. Thosaigh caighdeánú na teanga sa chúigiú haois déag, agus sa bhliain 1618 a tháinig an

chéad Bhíobla amach sa teanga.

Ceantar na Ollaineorí (Afracáinis leis).

Ceantar na hOllainis in Eorpa Thiar. (Ceantar oifigiúl i ndúghorm)

Clár ábhair

An Ollainnis taobh amuigh den Ísiltír

Seachas na 16.7 milliún cainteoirí dúchasacha san Ísiltír, tá an Ollainnis labhartha sna tíortha seo a leanas:

An Astráil

Sa bhliain 2001 bhí Ollainnis mar phríomtheanga ag 40,188 duine san Astráil.

An Bheilg

Is teanga oifigiúl í an Ollainnis sa Bheilg. Is í an máthairtheanga do thart ar 55% de dhaonra na Beilge. Cónaíonn an chuid is mó de na cainteoirí Ollainnise i bhFlóndras (an réigiúin ina bhfuil Ollainnis mar mháthairtheanga do fórmhór an daonra).

Ceanada

I 2011 ba í an Ollainnis an mháthairtheanga do 110,490 duine i gCeanada, sios ó 128,900 duine i 2006.

An Nua-Shéalainn

I 2013 bhí Ollainnis mar phríomtheanga do 24,006 duine sa Nua-Shéalainn.

S.A.M.

I 2010 bhí Ollainnis mar phríomtheanga do 136,000 duine i S.A.M..

Suranam

Is í an Ollainnis an t-aon teanga oifigiúl i Suranam. Is í an mháthairtheanga do thart ar 60% agus tá sí mar dara teanga ag an chuid eile den daonra. Is í an t-aon tír a labhraíonn Ollainnis i Meirceá Theas.

An Foghareolaíocht

Consain

Is neamhchosúil le teangacha Gearmáineacha eile í an Ollanais mar níl análú na gconsain aice. Chomh an formhór na teangacha Gearmáineachas, níor ghlac Ollainis páirt i rith an Dara Iompú Consan Gearmáineach. Úsáideann an Ollainis na faiceasaigh coghóisiagh na nGearmáinic Ársa, ach caillte nó modhnaithe in a lán teangacha Gearmáineacha eile. Chomh an Rúisis, an Ghearmáinis nó an Bhriotáinis, tá deiridheamhghlóracha ag Ollainis. Sna focail na hOllainis, is neamhghlórach é an deiriadhfuaim. Tugann an ghné seo a lán téarma comhfhuaimneach don Ollainis, Mar Shampla "*hard" (*crua) agus *"hart" (*croí*)*, agus "*Golf"* (tonn) agus *"Golven"* (tonnta).

	Débhéalach	**Béaildeadach**	**Ailbheolach**	**Iarailbheolach**	**Coghóisiach/ Sine Siain**	**Glotasach**
Srónach	m		n		ŋ	
Pléascach	p b		t d		k (g)	
Cuimilteach		f v	s z	(ʃ) (ʒ)	x ɣ	ɦ
Crá			r			
Faiceasach	ʋ		l		j	

Úsáidtear (ʃ) (ʒ) agus (g) i bhfocail iasachta amháin.

Gutaí

Gutaí Gearr

	Tosaigh Neamhchuimsitheach	Tosaigh Cuimsitheach	Lár	Cúil
Neas	ɪ	ʏ		
Lár	ɛ		ə	ɔ
Oscailte				ɑ

Gutaí Fada

	Tosaigh Neamhchuimsitheach	Tosaigh Cuimsitheach	Cúil
Neas	i ~ iː	y ~ yː	u ~ uː
Láirneas	eː	øː	oː
Lároscailte	(ɛː)	(œː)	(ɔː)
Oscailtr	aː		

Úsáídtear (/ɛː œː ɔː/) i bhfocail Fraincis iasachta den chuid is mó.

Foghairtheaictící

Is (C)(C)(C)G(C)(C)(C)(C) é an siollastruchtúr na hOllainis. An focal le an uimhir consain atá brúite le chéile is mó is é "*sle**chtstschr**ijvend* " /ˈslɛ**xtst**ˌ**sxr**ɛi̯vənt/ (ag scríobh is measa)

An Ghramadach

Roinneann an Ollainis a lán cosúlachtaí le an ghramadach na nGearmáinis, agus méid níos lú le an ghramadach na mBéarla.

Tuiseail agus Inscní

Tá na tuiseal gramadach díofa in Ollainis den chuid is mó agus tá siad in úsáid le hainmneacha, forainmneacha agus i bhfrásaí de ghnáth.

Tá dhá inscní ag Ollainis inniú, an neodar agus an comhchoite. (I mBeilg, úsáidtear neodar, baininscne agus an fhirinscne/ comhchoite.)

Úsáideann Ollainis dhá altaí cinnte, "*de*" agus "*het*", tá sin neamhchosúil le na "*an*" agus "*na*" i nGaeilge. Ní léiríonn na haltaí uimhir, léiríonn siad inscne

Tuiseal	Uatha firinscne	Uatha baininscne	Uatha neodar	Iolra (aon inscne)
Ainmneach	de	de	het	de
Ginideach	van de / [des]	van de / [der]	van het / [des]	van de / [der]
Tabharthach	(aan / voor) de	(aan / voor) de	(aan / voor) het	(aan / voor) de
Cuspóireach	de	de	het	de

[Seanfhoirm]

Ord na bhFocal

Is ainmní - cuspóir - briathar (ACB) é Ollainis. Tá riail breise ag ord na bhfocal na hOllainis. Gluaistear an briathar finideach don dara focal sa habairt.

Sna habairtí le briathar amháín úsáideann Ollainis an tord ABC nó BAC.

Jan hielp zijn moeder

Ian thug cabhair a máthair

"Thug Ian cabhair do a mháthair."

Gisteren hielp Jan zijn moeder

Inné thug cabhair Ian a máthair

"Thug Ian cabhair do a mháthair inné."

Foclóir

Is Gearmáinic den chuid is mó é an foclóir na hOllainis (timpeall 80%), agus tá 20% focail iasachta ag an stór focail na hOllainis. Is as an Fhraincis iad timpeall 6,8%, os cionn trian don iomlán na bhfocail iasachta. Is as an Laidin iad 6,1%, focail eolaíocht agus reiligiúin de ghnáth. Is as an Ghearmáinis iad 2,7%, ach tá a lán astu i litriú na hOllainis anois. Mar Shampla; Gearmáinis *Fremdling* → Ollainis *vreemdeling*. Is as an Bhéarla iad 1,5%, ach tá ag meadú an uimhir seo.

Litriú

Scríobhtar an Ollainis le an chló Rómhánach.

Aibítir

Úsáideann an aibítir na hOllainis na 26 litrí don bunaibítir Rómhánach, uaireanta is litir an déghreaf "**IJ, ij"**. Mar scríobhtar é mar cheannlitir, Mar Shampla *IJsland* "an Íoslann", agus tá sé eochair deighilte ar an méarchlár na hOllainis.

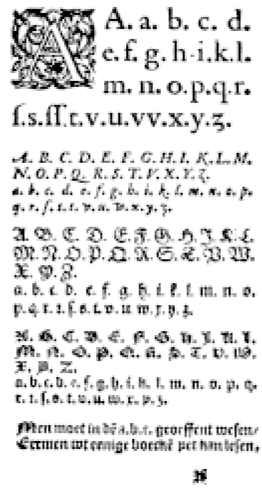
Idirdhealaitheagh

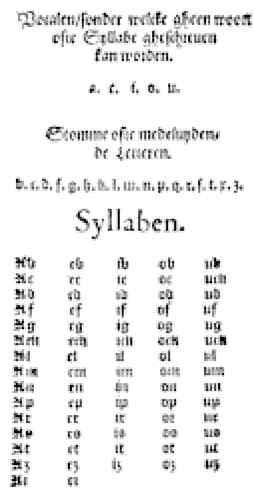
Úsáideann Ollainis an fada a léiríonn béim *voor/vóór* "roimh" agus an idirphonc idirdhealú a dhéanamh idir gutaí scríofa *reëel* "réalaíoch" . Úsáidtear Idirdhealaitheagh eile uaireanta i bhfocail iasachta, Mar Shampla; *garçon* "gasúr", *bèta* "béite", *enquête* "suirbhé".

Uaschamóg

Léiríonn an uaschamóg litrí scriosta.

'k	(ik)	mé
m'n	(mijn)	mo
z'n	(zijn)	a
's avonds	(des avonds)	sa hoíche
's winters	(des winters)	sa gheimhreadh
's-Gravenhage	(des Gravenhage)	an Háig
A'dam	(Amsterdam)	Amstardam

Aibítir na hOllainis (1560)

Teangacha oifigiúla an Aontais Eorpaigh

Béarla • Bulgáiris • Cróitis • Danmhairgis • Eastóinis • Fionlainnis • Fraincis • Gaeilge • Gearmáinis • Gréigis • Iodáilis • Laitvis
Liotuáinis • Máltais • Ollainnis • Polainnis • Portaingéilis • Rómáinis • Seicis • Slóivéinis • Slóvaicis • Spáinnis • Sualainnis • Ungáiris

Foinse: Suíomh gréasáin oifigiúil an AE (http://europa.eu/abc/european_countries/languages/index_ga.htm)

Aisghafa ó "https://ga.wikipedia.org/w/index.php?title=An_Ollainnis&oldid=849210"

Tugadh an leathanach seo cothrom le dáta an 6 Lúnasa 2017 ag 07:30.

Tá an téacs ar fáil faoi réir an Creative Commons Attribution/Share-Alike License; féadann téarmaí eile a bheith i bhfeidhm sa bhreis. Féach ar Téarmaí Úsáide le sonraí a fháil.
Trádmharc cláraithe is ea Wikipedia® de chuid Wikimedia Foundation, Inc., eagraíocht neamhbhrabúis.